

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

27 Ocak 2015

Sayı : 64272063- 610 - 288
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-57390)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 17.12.2014 tarih ve 43452547-120.00-207252 sayılı yazısı.

Kars Milletvekili Sayın Mülkiye BİRTANE'nin tarafıma tevcih ettiği 7/57390 esas numaralı yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (2 Sayfa)

**KARS MİLLETVEKİLİ SAYIN MÜLKİYE BİRTANE'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/57390)**

Sorular 1, 2:

Kaya gazı, 3500-4000 metre derinlikteki kayalar arasında sıkışmış gazın, kayalarda hidrolik kırılmalar yapılarak çıkarılması ile elde edilmektedir. Hidrolik kırılmadan kastedilen şey tamamen kaya mekaniğinin harekete geçirilmesi olup, yeraltı kayalarının kırılmasıdır. Türkiye'de kaya gazı araması yapılan bölgelere bakıldığında, bu alanların 1. derecede deprem kuşağında yer alan Diyarbakır, Hakkari, Şırnak, Van, Erzurum, Siirt, Ağrı gibi iller olduğu görülmektedir. Bu bölgeler zaten deprem açısından çok riskli bölgelerdir. Çünkü bu bölgelerde çok büyük ve diri fay hatları bulunmaktadır. Aynı zamanda her an deprem üretecek ciddi yeraltı basıncı ve kırılmaları mevcuttur.

Kaya gazı çıkarmak için çok yüksek basınçlı su kullanıldığı, suya eklenen kimyasal maddelerin radyoaktif ve ağır metaller içerdiği de bilinmektedir. Bu kimyasal maddelerin yeraltı sularına karışması halinde tehlikenin çok büyük olacağı açıktır. Günümüzde içme sularının giderek azaldığı göz önüne alındığında kıt ve giderek tükenmekte olan su kaynaklarının, bu kirlenme ile değil içme suyu diğer tüketim ihtiyaçları için dahi kullanılamaz hale geleceği açıktır.

Bu kaygılardan dolayıdır ki Fransa kesin olarak hidrolik kırılma yöntemlerini yasaklamıştır. Romanya, Almanya ve Bulgaristan'da ise arama çalışmalarına ara verildiği bilinmektedir. Ancak bu açık risklere rağmen TPAO, Shell, Transatlantik ve Valuera adlı şirketlerin Diyarbakır, Batman, Siirt, Şırnak, Hakkari, Dersim ve Van'da Kaya Gazı çıkarmak için kuyular açtığı ileri sürülmektedir.

Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde kaya gazı arama çalışmalarının başladığı biliniyor ancak iddialar çalışmaların çok geniş bir alana yayılacağı yönündedir. Kaya gazı aramalarında kullanılan hidrolik kırılmanın etkileri üzerine kapsamlı bir çalışma yapılmadan arama çalışmalarının başlatılması Türkiye'yi bir felakete sürükleyecektir. Bu bağlamda;

- Şu an Türkiye'nin kaç ilinde ve noktasında kaya gazı araması başlatılmıştır? Bu iller hangileridir? Deprem kuşağında yer alan iller var mıdır?
- Türkiye'de arama yapan şirketler hangileridir? Kaç şirkete ruhsat verilmiştir?

Cevaplar 1, 2:

Diyarbakır ilinde kaya gazı arama faaliyetleri sürdürülmektedir. Söz konusu çalışmaların daha verimli sonuçlanması için aktif fay zonlarından uzakta özellikle jeolojik deformasyonların az olduğu bölgeler tercih edilmiştir. 2014 yılı sonu itibari ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM) tarafından ruhsat verilen 43 petrol arama şirketi bulunmaktadır.

Sorular 3, 4:

- Kaya gazı aramalarında kullanılan hidrolik kırılmanın etkileri üzerine kapsamlı bir çalışma yapılmış mıdır? Yapılmışsa sonuçları nedir?
- Kaya gazı arama ve çıkarma çalışmalarının su kaynakları başta olmak üzere doğaya ve çevreye vereceği zararları üzerinde bir çalışma yapılmış mıdır?

Cevaplar 3, 4:

Kaya gazının aranmasında ülkemizde bir kuyuda yatayda hidrolik çatlatma yapılmıştır. Söz konusu faaliyetler, 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği'nde yer alan hükümlere göre PİGM'den gerekli izinler alınarak ve PİGM denetiminde yürütülmüştür. Hidrolik çatlatma faaliyetleri 3.650 metre ile 3.750 metre arasındaki derinlikte gerçekleştirilmiş olup operasyon esnasında ve sonrasında herhangi bir sismik etki gözlenmemiştir. Operasyon esnasında kullanılan basınçlı sıvının % 0,5'lik kısmı kimyasal jel ve geri kalan kısmı ise su ve kum karışımından oluşmakta olup operasyon sonrası oluşan atıkların bertarafı için ilgili çevre mevzuatı birebir uygulanmış ve çevresel anlamda herhangi bir olumsuzluk yaşanmamıştır.

**KARS MİLLETVEKİLİ SAYIN MÜLKİYE BİRTANE'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/57390)**

Geleneksel olmayan yöntemler dâhil petrol arama ve üretim faaliyeti yapanlar; insan sağlığı ve çevrenin korunabilmesi amacıyla yeraltı ve yüzey sularına, havaya ve toprağa gelebilecek zararları ve olumsuz etkileri önlemek için eylem planlarını, arama ve sondaj faaliyetlerine başlamadan önce petrol mevzuatı kapsamında PİGM'e sunar. Yönetmeliğin "Geleneksel Olmayan Yöntemler Dahil Yapılan Petrol Arama ve Üretim Faaliyetlerinin Çevresel Etkilerinin Değerlendirilmesi Faaliyeti Ön Bilgi Formu"nda yer alan su, kum ve kimyasallar, atık yönetimi, hava ve toprak kalitesinin izlenmesi ve gürültünün önlenmesi ile ilgili hususlara ilişkin ilgili planlarını hazırlar. Bu operasyonlar yerin yaklaşık 3.650 m derinliğinde ve kapalı bir sistemde yani çelik muhafaza borusu içinde gerçekleştirilmekte olup içme ve kullanma amaçlı kullanılan yeraltı sularına ulaşma riski bulunmamaktadır. 3.600 metre derinlikte çatlatma yapılan formasyondan yüzeye kadar farklı veya aynı geçirimsiz jeolojik birimlerin ardalanmasından dolayı atık sıvının yüzeye ya da içme-kullanma su akiferlerine ulaşması söz konusu değildir. Operasyonların aktif fay zonlarından uzakta yapılmasının amacı ise sismik etkinin azaltılmasının yanı sıra atık sıvının yüzeye ulaşmasına engel olmaktadır.

Sorular 5, 6:

- Türkiye'de bulunan kaya gazı rezervi miktarı nedir? İller ve bölgeler bazında dağılımı nedir? Çıkarılacak gaz Türkiye'nin kaç yıllık enerji ihtiyacını karşılayacaktır?
- Kaya gazı arama çalışmalarının gelecekte bir felakete yol açacağı konuşulmaktadır. Bu uyarılara rağmen Türkiye'de kaya gazı aramaları devam edecek midir?

Cevaplar 5, 6:

Yerli kaynaklarımızın ülke ekonomisine kazandırılması politikası kapsamında kaya gazı potansiyelinin tespiti ve değerlendirilmesi için ilgili mevzuat doğrultusunda çevresel etkilerin minimize edilerek ülkemizde gerekli arama ve üretim faaliyetlerinin artırılarak devam etmesi son derece önem teşkil etmektedir.